

Redactor: Andreea Niță
Coperta: Ioana Nedelcu
Macheta: Kuantum Studio
DTP: Radu Dobreci, Dan Dulgheru

© HUMANITAS, 2020

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Lascu, Cristian
Din Antarctica la Scărișoara: pe urmele lui Emil Racoviță/
Cristian Lascu, Helmut Ignat. –
București: Humanitas, 2020
ISBN 978-973-50-6777-9
I. Ignat, Helmut
910.4

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Mulțumiri dlui Vivi Drăgan Vasile,
dnei Ana Boariu, Fundația de Arte Vizuale,
dlor Gabor și Áron Xantus, Terra Incognita
și National Geographic Romania

Fotografii de arhivă:
Institutul de Speologie Emil Racoviță
și Gheorghe Racoviță

Ediție realizată cu sprijinul

CRISTIAN LASCU
HELMUT IGNAT

Din **Antarctica**
la **Scărișoara**

Pe urmele lui
EMIL RACOVITĂ

Răsfoind filele acestui volum veți vedea imagini strălucitoare, cu zăpezi imaculate și ghețuri de cristal, alături de fotografii în care personajul principal este întunericul ce învăluie fantomele minerale ale lumii subterane. Orizontul antarctic nemărginit alternează cu cotloanele cioplite de ape în calcar.

Între aceste coordonate s-a împlinit destinul lui Emil Racoviță, Omul de Deasupra și Dedesubtul Pământului.

Pământul pe care l-a explorat, l-a cercetat, l-a înțeles în toată armonia sa ni l-a încredințat spre păstrare.

„Eluviile unor neprihănite zori...”¹

Intro dimineață m-a trezit liniștea. După zile de balans și mugete, când berbecii păreau să spargă cu coarnele lor înspumate hublourile, calmul se lăsase peste nava noastră. Am aruncat pe mine pufoaica și am ieșit pe punte. Helmut, colegul meu de cabină și de la National Geographic, mi-o luase deja înainte. M-am lipit de balustradă, hipnotizat. *Plancius* aluneca despicând marea cu reflexe de plumb. O geană de lumină se prefigura la orizont, tivind cu aur vârful AISBERGURILOR. Un peisaj ce semăna cu ceea ce văzusem în documentare și fotografii, dar era cumva și altfel. Poate pentru că eram acolo. Necuprinsul acela, încremenirea rece, lumina din altă lume mi-au lăsat impresia nu că am ajuns într-un loc geografic de pe hartă, ci că am pătruns într-un tărâm. Iar tărâmurile se întâlnesc în povești, nu în atlase.

Și chiar așa era: în timpul nopții, pe când dormeam, nava depășise Pasajul Drake, poarta furtunilor, acolo unde cele două mari oceane, Atlanticul și Pacificul, se întâlnesc și pare că au mereu ceva de împărțit.

Două zile de valuri zburlete, bucuria albatroșilor care călăresc crestele și pescuiesc din spume peștii amețiți. Inevitabil, ne vine în minte un gând: dacă Ushuaia, de unde am plecat, este Fin del Mundo, înseamnă că plutim deja dincolo de capătul lumii.

Alți pasageri, cu ochii cârpiți, au apărut pe punte, tăcuți, respectuoși, ca și cum ar fi intrat într-o catedrală, fiecare cu gândurile și emoțiile lui – cu lucirea unui vis împlinit în priviri. Abia puțin mai târziu, când ne-au scăldat primele raze de soare, marea s-a însuflețit. Am zărit salturile pinguinilor și am auzit țipetele păsărilor Skua. Fiecare coadă de balenă ce se ivea plescăind la suprafață era întâmpinată cu urale și încurajări.

Momentul magic al primei întâlniri trecuse, dar a rămas pentru noi o amintire de neuitat. Și a pătruns prin ochiul obiectivului, de unde, prin multiple avataruri digitale, îl vedeți în aceste pagini.

Eram la începutul unor zile faste, când alte chipuri ale Antarcticii începeau să ni se dezvăluie.

1. Titlul acestui paragraf este ultimul vers din poezia *Banchizele* a lui Ion Barbu.

*Dincolo de Pasajul Drake apar în ceață Insulele Shetland de Sud, avanpost al Peninsulei Antarctice.
Între 1819 și 1821 aici au ajuns baleniere englezești și corăbiile expediției rusești, sub comanda amiralului Fabian von Bellingshausen.*

Un aisberg din Munții Apuseeni

Antarctica nu e așa departe. Din București, ajungi acolo după o zi și o noapte de zbor Buenos Aires–Ushuaia și apoi alte două zile de navigație. Cam 12.000 de kilometri. Adevărata distanță ce ne desparte de ea nu se măsoară însă în kilometri, ci în dolari, poate nu chiar 12.000, dar nici departe. Nu cred că aș fi ajuns vreodată acolo dacă nu ar fi fost Emil Racoviță și faimoasa expediție Belgică. Când Fundația de Arte Vizuale și casa de producție Terra Incognita m-au cooptat în echipa de realizare a unui documentar despre marele savant și explorator român, am crezut că misiunea mea se va rezuma la Racoviță, speologul, cel care a creat știința viețuitoarelor din peșteri – biospeologia – și a fondat apoi la Cluj, în 1920, primul institut de speologie din lume. Eram de mult un fan al lui.

Fusesem deseori pe urmele lui Racoviță în Munții Bihor, acolo unde a cercetat peșteri. Savantul le-a explorat și le-a consemnat în carnetul său de teren și în jurnalul său științific, *Énumération des grottes visitées*. Cercetase multe peșteri în Pirinei, Maroc, Corsica și alte locuri, dar în Munții Apuseeni a ajuns în mai puține decât și-ar fi dorit. Însă numele lor e ușor de reținut, pentru că, nu știu cum se face, toate s-au nimerit ca mai târziu să intre în elita speologică a României și unele chiar în cea a lumii. De parcă maestrul le-a atins cu o baghetă magică.